

ISSN 2616-9320

CENTRAL ASIAN JOURNAL OF TRANSLATION STUDIES

№ 2(3) 2020

THE JOURNAL IS REGISTERED WITH THE MINISTRY OF INFORMATION AND COMMUNICATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

CERTIFICATE № 16822-Ж. ASTANA, 2017

EDITORIAL TEAM

Chief Editor:

S. S. Kunanbayeva - Professor, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan
Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Responsible editors:

A.T. Chaklikova, Professor, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
B. Mizamkhan, Ass. Prof., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
N.A. Aubakir, MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Editor's assistants:

G.S. Assanova PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
K.M. Zhampeyis C.Phil.Sc., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
A.B. Baidullayeva PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
Sh. O. Saimkulova MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Technical editor and design:

R.A. Musataev MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
N.A. Aubakir MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Consultants:

Anna Oldfield, University of South Carolina, USA
Christopher Baker, American University of Central Asia, Kyrgyzstan
Uldanay Bakhtikereeva, PhD, prof., PFUR, Russia
Kim Chang Ho - PhD, professor, Pusan University of Foreign Languages, South Korea
Shabdiz Orang - PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
V.I. Karasik, D.Ph.S., Professor, Volgograd Technical University, Russia

**КОРЕЙ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ТҰРАҚТЫ СӨЗ ТІРКЕСТЕРІ:
ҰҚСАСТЫҚТАРЫ МЕН АЙЫРМАШЫЛЫҚТАРЫНА САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ
ЖАСАУ**

А.А. Тілеужан ¹

¹Аударма ісі мамандығының

II курс магистранты

Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӨТУ

Алматы, Қазақстан

E-mail: Aigerim_tleujan@mail.ru

Андатпа: Бұл мақалада, корей тілінен қазақ тіліне тұрақты тіркестерді аударудың негізгі әдіс тәсілдері, қағидалары, ұқсастықтары мен айырмашылықтары және қолдануы дәйектеледі. Халықтар арасындағы мәдени алмасуды көтеру үшін, өзге ұлттың дүниетанымы мен болмысын тану қажет тектес. Осы кезде аударма негізгі рөлді алады. Ұлт мәдениеті оның тұрмыс-тіршілігі, өмірі, менталитеті арқылы танылады десек, ал, фразеология - ұлттық мәдени маңызы бар деректерден тұратындығы ақиқат болып табылады.

Кілт сөздер: қазақ тілі, корей тілі, тұрақты сөз тіркестері, аудару тәсілі, халықаралық коммуникация, көркем аударма, шет тілі, фразеологизм.

Тіл- ұлттық мәдениеттің ең маңызды және күрделі құралдарының бірі болып табылады. Тілдің табиғатын шынайы танып білу үшін, сол ұлттың тарихымен, мәдениетімен, дүниетанымымен тығыз байланыста болу қажет. Тіліміздегі тұрақты сөз тіркестерінің мағыналық астарына қарасақ, халқымыздың ерте уақыттан бергі өмірінің бүкіл болмысы сақталып суреттеледі. Халқымыздың күнкөрісі, тұрмыс кезінде жан-жақты пайда болған пайымдаулары, соған байланысты қалыптасқан салт-дәстүр, әдет-ғұрыптардың ерекшелігі тілді қолданыста тұрақты тіркестерден аңғарамыз. Тұрақты сөз-тіркестер – халқымыздың ұлттық ерекшелігіндегі мәдени байлығымыздың бірі. Әр ұлттың тұрақты сөз-тіркестер жиынтығы сол ұлт тіліне тән бейнелі сөздер арқылы оның рухани, мәдени

өмірінен хабардар боламыз. Ойымызды мәнерлі, айқын жеткізуде фразеологизмдердің маңызы зор. Фразеология термині белгілі бір тілдегі тұрақты сөз тіркестерінің барлық түрлерінің жиынтығы деген ұғымды білдіреді. Тұрақты тіркеске негіз болатын нәрсе – адамдардың күнделікті тіршілігі, көріп жүрген, айналадағы қимыл-құбылыстар, сол арқылы туындайтын жағдайлар, жағымды яки жағымсыз әрекеттердің ықпалы болып табылады. Тілімізде қолданылатын жеке сөздермен бірге көптеген ерекше қалыптасқан сөз тіркестері және сөйлемдер бар. Ол сөз тіркестерінің екі я одан да көп компоненттері болады, бірақ, сөз тіркестері семантикалық бірлікте жасалып, бір тұтас ұғымды білдіреді.

Соңғы жылдары корей тілінің фразеологизмдері мен мақал-

мәтелдерін зерттеп-зерделеуде тіл мамандарының қызығушылығы артып отыр. Оған себеп болған көптеген диссертациялар, мақалалар, монографиялар дәлел. Қазіргі таңда корей тілінің фразеологиялық қоры әртүрлі түсіндірмелі сөздіктер, екі-үш тілді сөздіктерде басылып шығарылған. Осы сөздіктер жыл сайын сөздік қорын толықтыра отырып, қайта жарық көреді. Ең бастапқы кезде корей тілінің фразеологиясына тіл маманы И Су Ен көңіл бөлді. И Су Ен зерттеу нысаны, көлемі, маәсаты мен міндеттерін көрсетіп, фразеологияның лингвистика бір бөлімі екенін айқындады. Мамандардың арасында корей тілінің фразеологиясын зерттеудің қажеттілігі жөніндегі мәселені көтерген. Тілдегі фразеологизмдердің пайда болу себептеріне ерекше назар салып, зерттеуге көңіл бөлген болатын.

И Су Ен 1930 жылдары фразеологизмдерді зерттеп бастаған соң, біраз жылдар аралығында осы саланың зерттелуі қиындап, тынышталып қалады. Алайда, 1961 жылы И Хун Джон деген ғалым «Фразеологизмдер және онымен байланысты көне әңгімелер» атты еңбегінде фразеологизмдер туралы бірнеше ақпараттар беріп кетті. Ол : «Фразеологизмдер- ұрпақтан ұрпаққа беріліп отыратын, суреттелмелі тіркес» ,- деп айтқан болатын. Кейінірек мақал-мәтелдерді жеке лингвистикалық пән ретінде көрсетіп, оған паремиология деген атау беріп, оның ішінде фразеологиялық бірліктерді де қосып қарастырды [2,219].

Тілдің ұлттық-мәдени ерекшелігі

дегенде, бір тілдің екінші бір тілмен салыстырғандағы өзгешелігін, түсінуге қиын тұстарын айтамыз. Тілдің болмысының түбінде сөздік қор жатыр. Сөздік қор тіл арқылы белгіленген ең басты құндылықтарды сақтап, оның мәдени ерекшелігін де көрсететін басты құрал.

Қазақ тілі мен корей тілі шығу тегі ортақ, екеуі деалтай тіл тобына жатады. Сол себепті де қазақ және корей тілдеріне тән тілдік қасиеттердің де ерекше болары сөзсіз. Екі ұлттың мәдениеті, наным-сенімдері, мен салт-дәстүрлерінде де ортақ тұстар көптеп кездеседі. Зерттеушілердің пайымдауынша, корей тілі мен қазақ тілінің түп тамыры бір, екеуі де алтайлық тіл топтан деген болжам бар. Қазақ және корей халқының ата жұрты – Алтай мен Орталық Азия өңірі деген пікірлер қуаттайды (Ярцева, 2002:4). Тіл мамандарының айтуынша, корей мен қазақ тілдеріне ортақ 300-ге жуық сөз бар екен, мысалы: «작은»(жағын) сөзі қазақ тілінде «шағын» сөзіне келетін болса, «음료수» (ымнёсу) сөзінің аудармасы «су, сусын» деген мағыда және «ауыл» деген сөзді «마을» (маыль),«시골» (щиголь) деген сөзі қолданыста. Сонымен қатар, «까다롭다» (кадаропта) сөзінің аудармасы «қатал» сөзінің түбірінен де қазақ тілінің «қатал» сөзі байқауымызға болады. Шынында да,бұл тілдерге ортақ дауыстылар үндестігі және т.б ұқсастықтар бар.

Корей тілінде «잘 될놈은 떡잎부터 알아본다» [jal duel nomil tok

ipbuto araponda] деген тұрақты сөз тіркесі бар, сөзбе сөз аударатын болсақ, «Болар баланыжер жарып шығар күріш жапырағынан бастап біледі». Ал, қазақ тілінде дәл осындай мағынада тұрақты сөз тіркесі бар

«Болар бала –жөргегінен» немесе «Болар бала-жасынан» деген фразеологизм бар. Осы тұста екі тілдегі фразеологизмдер «болар баланың, яғни болашағы бар баланы, сәби кезінен бастап тани аламыз» деген мағынада қолданған. Келтірілген мысалда корей халқының отырықшы халық болып, егін егумен айналысқанын аңғаруға болады. Ал, соның ішінде күріш өсіру маңызды рөл атқарады. Ал, қазақ халқының көшпелі өмір салтында баланы бесікке бөлеу маңызды ғана емес, соған қатыст салт-дәстүр, әдет-ғұрыптардың бәрі тілімізде де көрініс тапқан. Екі тілдің фразеологиясында көптеген мағыналық ұқсастықтары болғанымен, мағынасы әр түрлі, ерекше тұрақты тіркестер тобы бар. Ол ұқсастықтардың себебін халықтың дүниені танудағы әлемнің біртұтас тілдік қызметі бар екендігін түсіндіреді. Корей тіліндегі фразеологизмдер де қазақ тіліндегі фразеологизмдердер беретін мән-мағынаға ие болып,келетіндігін, олардың ішінде ең көп кездесетіні «көз», «бас» , «дене» , «бауыр» , «құлақ», «ауыз», «жан» секілді концептілердің жиі кездесетіндігін аңғаруға болады.

Жоғарыда атап өткен «жан» сөзіне қатысты өзгеше сөйлемдер:

Корейше	Тікелей аудармасы	Қазақша баламасы
마음이 아프다	Жаным ауырады	Жаным ауырады (қиындық көргенде қолданылады)
마음이 약하다	Әлсіз жан	Көңілшек (көңілге қаяу түсіру)
마음이 좋다	Жаны жақсы	Жаны жайсан адам
마음이 불안하다	жаны тынышталмау	Жаны жай таппау
마음이 괴롭다	Жаныма қиын	Жан алқымға алу
마음이 넓다	Жаны кең	Жүрегі кең , ет-жүрегі елжіреу
마음이 좁다	Жаны тар	Жүрегі жоқ , тас жүрек, тас бауыр
마음이 굽다	Жаны әдемі	Жүрегі таза
마음이 들뜨다	Жаным беймаза, тыныш емес	Жанын қоярға жер таппау
마음이가지지 않는다	жаны бармайды	Жүрегім тартпайды, зауқым жоқ

Келесі мысалға «жан» сөзіне қатысты тұрақты сөз тіркестер:

1. 마음에 들다 – «Жанға жағу», ұнату деген мағына береді.

Мысалы : И мoзa cккaлaй мaмeмe длзл
aмнaдa. Мына бaс кaймнц тyci
yнaмaйдy.

xкoгo кунчeмe мaмeмe дрнe дoсepкaнaй
йтнeдe гaлaй гaлкa? Унaвepсaтeт
мaнцндa мaгaн yнaйтын кaтaпxaнa бap
eдi, бiргe бapaйык?

2. мaмeмe мeкдa – «Бeл бyу», шeшiм
кaбылдaу дeгeн мaғынaдa
кoлдaнылaды.

Мысалы : дaм зyбyтep хeлcкaнжe
гaгaрo мaмeмe мeкeдa. Кeлeci aптaдaн
бaстaп жaттығy зaлынa бapaмын дeп
шeштiм.

epм бaнxкeмe yлpпoрo yepхeмe гaгaрo
мaмeмe мeкeдa. Жaзғy дeмaлыcымдa
Eвpoпaғa cяxaтaтaймын дeп шeштiм
(нeмece бeл бyдым).

3. мaмeмe жaпдa – «Oзiн кoлғa aлy» дeгeн
мaғынaдa.

Мысалы : ижe мaмeмe жaпo кoнбyхaл
гeрeмe. Eндi oзiмдi кoлғa aлып, cабaк
oқымын.

Дeнe мyшeciнiц бiрi «aяк» cөзiнe
кaтыcты oзгeшe фpaзeолoгизмдep:

1. бaлaй лyпдa – тiкeлeй aудaрмacy
«Aяктapы yлкeн, кeн» дeгeн мaғынa
бepедi. Бyл aякқa eш кaтыcы жoқ, дocy
кoп жeнe aңгiмeкyмap кici тyрaлы
aйтылaды. Ал кaзaқшa бaлaмacy
«Кyйыcқaны бepiк» яғни, (тyыcy,
кoлдaушыcy кoп) дeгeн мaғынa
бepедi.

Мысалы: нe чинкyнe бaлaй лyпeрc
мoрнe cарaмaйeдa. Мeнiц дocyм
aңгiмeшiл бoлғaны cоншa бiлмeйтiн
aдaмy жoқ.

бaлaй eлмaнa лyпeнзi гo cарaм кeлхнcк дe
500мeнe нeнe cоннaмaй aтaдa. Oнцн
тaныcy кoп бoлғaны cоншaлыкқ,
тoйынa 500-дeн aсa aдaм кeлдi.

2. бaл дидил тeмe итaдa – «Aяк бaсaтын
жep жoқ» дeгeн кaзaқ тiлiмeн бiрдeй
фpaзeолoгизм, яғни, aдaм oтe кoп
дeгeн мaғынa.

Мысалы: гo cиcдaнe cоннaмaй eлмaнa
мaнeнзi жeмcиcкaнeнe бaл дидил тeмe
итaдa. Тyскi ac кeзiндe мaнa acхaнaдa
aдaмнцн кoбi cоншaлыкты aяк
бaсaтын жep жoқ.

3. бaлeм кyкдa – «Aяк бaсaпy»

Мысалы: зaзy кaн дoсepкaнe ижe бaлeм
кyкeдa. Жиi бapaтын кaтaпxaнaғa eндi
aяк бaсaпaймын.

«Кoз» cөзiнe кaтыcты oзгeшe
фpaзeолoгизмдep:

нyнe гaмa зyдa – кaзaқ тiлiндeгi «кoз
жyмa кapaу» нeмece «кoз жyмy» дeгeн
cөз тiркeciмeн бiрдeй мaғынaдa
кoлдaнылaды. Aуыcпaлы мaғынaдa
кoрмeгeндeй , бaйкaмaғaндaй жeнe
кaндaй дa бiр ic-epекeттi кeшiрy дeгeн
мaғынa бepедi.

Мысалы: хaн бeнмaн нyнeгaмa зyсeмe.
дaшeнe иepнe илeй eтepoдoрoк
зoшмaхкeтcпнaдa. Бiр жoлғa
кeшiрiнiзшi. Eндiгi рeт бyлaй
кaйтaлaнбaйтындaй epекeт eтeмiн.

2. нyнe бaзидoрoк гидaридa – тiкeлeй
aудaрғaндa «Кoзi тyciп кaлaрдaй
кyтy», яғни yзaқ кyтy, acығa кyтy дeгeн
aдaрмaдa. Кaзaқ тiлiндe «Кapaй-кapaй
кoзi тaлy» дeгeн тyрaқты cөз
тiркeciмeн aлмaстырcақ бoлaды.

Мысалы: 우리 어머니께서는 제가 결혼하기만을 눈이 빠지도록 기다리세요. Менің анам тұрмысқа шыққанымды асыға күтуде.

3. 눈이 꺼지다 – тікелей аудармасы «Көзі түсіп кету», яғни, өмірден өту, қайтыс болу деген мағына береді. Қазақша баламасы «Ажал қармағын салу», «ажал аузында», «Дәм-тұзы таусылу» деген сөз тіркестерді пайдалана аламыз.

«Қол» сөзіне қатысты өзгеше фразеологизмдер:

1. 손이 크다 – «Қолы үлкен», яғни «Қолы ашық адам», «кең пейіл» деген фразеологизмдермен алмастыра аламыз.

Мысалы: A: 음식 너무 많이 준했네요! Тамақ өте көп жасапсыз ғой.

B: 그렇죠? 아이잔 씨 손이 참 크네요. Соны айтамын. Айжанның қолы неткен ашық еді.

2. 손이 모자라다 – «Қол жетіспеу», қол ұшын беретін, көмектесетін адамдардың жетіспеуі. Қазақша баламасы «Қол жалғау».

Мысалы : 토요일에 결혼식인데 손이 모자라서 고민이에요. Сенбі күні той болатын еді, қол ұшын беретін адам жетіспей жатқаны уайым болды.

3. 손을 주다 – «Қол беру» келісу деген мағынада

4. 손을 멈추다 – тікелей аудармасы «Қолды тоқтату», қазақ тіліндегі баламасы «Қол жүрмеу». Демек, бір істі бастау үшін я болмаса орта жолда бірнәрсенің кедергі болуы.

«Ауыз» сөзіне қатысты өзгеше фразеологизмдер:

1. 입이 무겁다 – «Аузы ауыр» деген аудармада, қазақша баламасы «Аузы берік» -сыр сақтағыш, құпияға берік.

Мысалы: 나는 입이 무거우니까 다른 사람에게 이야기 안 할 거예요. Менің аузым берік болғандықтан, басқаға айтпаймын.

2. 입이 가볍다 – тікелей аудармасы «аузы жеңіл», қазақша баламасы «Аузы ашық»- аузында сөз тұрмайтын адамға қолданылады.

Мысалы : 내 여동생 입이 가벼워서 아무것도 못 말하겠다. Менің сіңілімнің аузы ашық болған соң ештеңе айта алмаймын.

3. 입을 다물다- тұрақты сөз тіркесі қазақ тіліндегі « аузына берік болу» деген мағынада қолданылады.

4. 입이 더럽다 – тікелей аудармасы «аузы кір», қазақ тілінде «Аузынан ақ ит кіріп, көк ит шығады»- жаман, дөрекі, жағымсыз сөйлейді деген мағынаны береді.

5. 입이 귀에 걸리다 – «аузы құлағына байлаулы», яғни, «аузын ашса жүрегі көрінеді» деген қазақ тілінің сөз тіркесіне ұқсас.

«келбет, бет» сөзіне қатысты өзгеше фразеологизмдер:

1. 얼굴이 두껍다 - «Беті қалың» деген шын мәнісінде бетінің қалыңдығын айтып тұрған жоқ, ұяты, ары жоқ деген мағынада және қазақша баламасы «Беті қалың», «Беті бүлк етпейді» дәл сондай мағынамен қолданамыз.

Мысалы: 여기 금연석인데 저 남자가

계속 담배를 피우고 있어. 참 얼굴이 두꺼운 사람이네. Мына жерде темекі шегуге болмайтын еді, анау жігіт үздіксіз темекі шегіп тұрғаны. Беті біраз қалың екен.

2. 얼굴을 찌푸리다- «Бет-аузын қисайту»

3. 얼굴은 예쁘다 – «Аршыған жауқазындай /жұмыртқадай»

4. 낮을 못 들다 – « бет моншағы салбырау», «беті күй» - ұялғаны соншалық, бетін көтеруге ұялу деген мағына береді.

5.손으로 얼굴을 가리다 – «бетін басу», «жерге қарау» -ұялу деген тұрақы сөз тіркесі болып табылады.

6. 얼굴이 반쪽이 됐다 – «Беті бір уыс болу» қатты азып кету.

7.얼굴이 주먹□만 하다 –« Алма бет» беті кішкентай, жұдырықтай деген сөз тіркесі.

«арқа» сөзіне қатысты өзгеше фразеологизмдер:

1. 어깨가 무겁다 – «Арқа ауыр», бұл тұрақты сөз тіркесінде ауыспалы мағынада қолданылған, яғни, «Жауапкершілікті мойнына алу».

Мысалы : 내가 맏딸이라서 어깨가 무겁다. Мен үйдің үлкені болғандықтан жауапкершілігім мол.

2.어깨가 가볍다 –« Арқа жеңіл», қазақ тіліндегі баламасы «Арқамдан ауыр жүк түсу», көптен бітпей жүрген жұмыс немесе тапсырма біткен кезде қолданылатын сөз тіркесі.

3. 어깨를 펴다 – « Арқаны кеңге салу», асықпау, саспау деген мағынаны береді.

Корей тіліндегі ерекше фразеологизмдер:

1.원숭이도 나무에서 떨어진다 – бұл тұрақты сөз тіркесінің тікелей аудармасы «Маймыл да ағаштан құлайды», қазақша баламасы «Ханның қызы да қателеседі», «ағат кету, аяғын шалыс басу, жаза басу». Әр адам баласында шалыс басу, қателесу болады, сол кезде қолданылатын тұрақты сөз тіркесі.

Мысалы : 생방송에서 가수가 노래하다가 가사를 잊어렸어요. 원숭이도 나무에서 떨어진다더니 생방송이라서 긴장했나 봐요. Тікелей эфирде ән айтып жатқан әнші өлеңнің сөзін ұмытып қалды. «Ханның қызынан да қате кетеді»-, демекші тікелей эфир болған соң қобалжып қалған тәрізді.

2. 눈 깜짝 할 사이에 – « Көзді ашып жұмғанша», «көз алдымда»

Мысалы : 눈깜짝 할 사이에 손에 들고 있던 지갑이 없어졌다. Қолымда ұстап тұрған әмияным көз алдымда жоқ болып кетті.

3. 간이 크다 – тікелей аударатын болсақ «Бауыры үлкен», қорқуды білмеу, жаужүрек, батыл деген мағынаны білдіреді. Қазақша баламасы «Жүрек жұтқан», «жылан жұтқан», «көзсіз батыр», «қасқыр жүректі» т.б сөз тіркестерін қолдануға болады.

Мысалы : 어두운 밤길을 어떻게 혼자서 걸어 왔어? 너 참 간이 크다! Түн қараңғыда қалай қорықпай жалғыз келдің? Жүрек жұтқан екенсің!

4. 간이 콩알만 해지다 – «Жүрегім аузыма түсті» қатты қорқу, зәре құты қалмау деген мағына береді.

5. 허리가 개미허리만 하다 – «Құмырсқа бел» бұл тұрақты сөз тіркесі теңеу болып табылады.

6. 옆어지면 코 닿을 거리이다 – « Бір аттам жер», өте жақын.

Түркі халықтарының бас иетін күдіреті – «Аспан» , «Көк тәңірі». Корей тілінде де, қазақ тіліндегідей , «Аспан» сөзімен байланысты фразеологизмдер баршылық. Себебі, корей халқының көне дүниетанымында Тәңір – аспан әміршісі, тұрағы – көкте, яғни, аспанда болып есептеледі. Яғни, Тәңір - ең жоғарғы Құдай, ол аспан мен жердегі тылсым тіршіліктің иесі. Ал, қазақ халқында «Аспаның ашық болсын» деген тілекте «Басыңа жаманшылық келмесін» деген мағынада айтылады. Тіл мен мәдениет арқылы халықтың сана-сезімін ғана емес, өмірге көзқарасын, қоғамы мен тұрмысын түсініп, біле аламыз.

Әр халықтың ұлттық компоненттік аудармада берілуі, түпнұсқасының ұлттық нақышын сол күйінде жеткізудегі бірден бір жолы. Мұндай аударма арқылы сана-сезімі мен дүниетанымы әртүрлі екі ұлттың арасында түсінбестіктің пайда болуы ықтимал. Сол себепті келтірілген мысалдар түсінікті болу мақсатында тұрақты сөз тіркесіне мағыналық аударма жасалған.

Әр кезеңде материалдық мәдениеттің тұрақты элементінің бірі болып саналатын ол – тағамдық салт-дәстүрлер. Корей халқы ашаршылықты көп бастап кешіргендіктен, асты қадыр тұтып,

тамақ ішу мәдениетіне ерекше көңіл бөледі. Қазақ халқы астың алдында «Асыңыз дәмді болсын» , « Ас болсын» десе, корей халқында «Көп жеңіз» деген тіркестерді қолданады. Корей халқының сөздік қорынан тағаммен байланысты көптеп кездесетін тұрақты сөз тіркестері арқыды сол елдің күнделікті тұрмыс – тіршілігіндегі ұлттық ерекшеліктерді байқауға болады.

Қазіргі таңда корей тілінде фразеологизмдердің құрылымын анықтау барысында бір-біріне қарама қайшы екі бағыт қалыптасты. Фразеологизмдерді «кеңінен, ауқымды» түсінетін топқа Ким И Ги Мун, Жан Док Сун, Джон Тэк және тағы да басқа тіл мамандары жатады. Бұл топ фразеологизмдер көлемі мен шегін кеңінен түсініп, оның құрамына күрделі сөздерді, сөз тіркестерді, сөйлемдерді де кіргізген. Ал, екінші бағыт фразеологизмдерді «тар» түсінетін лингвистер қатарына Ким Гю Сон, Ким Мин Су, Ким Мун Чхан және тағы да басқа тіл мамандары жатады. Олар фразеологизмдер қатарына тек қана күрделі сөздер мен сөз тіркестерін жатқызды.

Корей тіл мамандарының арасында тұрақты сөз тіркестерді бір атаудың астына жинастыру әлі күнге дейін дау-дамай туғызып келе жатса да, көнеден келе жатқан тарихи мұралар халықтың дүниеге деген көз қарасын, рухани дүниесі мен материалдық мәдениетін, тұрмыс тіршілігін сипаттап, әлем, ғалам, дүние туралы таным түсініктерінің ескі элементтерін жаңғыртуға жәрдемдесетіні жөнінде ешкім дауласа алмайды. Әр тілдің ұлттық белгісі олардың мағыналық

ерекшеліктерінен көрініс табады. Фразеологизмдерді бейнелеуде әр тіл өзінің ерекше ұлттық нақышын көрсетеді.

Қорытындылай келгенде, фразеологизмдер – ұлт мәдениетінің негізгі көрсеткіші. Әр халықтың тұрмыс тіршілігіндегі амандасудан бастап, бүкіл болмысынан олардың ұлттық, танымдық, мәдени белгілері көрініс табады. Мақалаға негіз болған қазақ және корей халқының тұрмыс – тіршілігіне қатысты қолданылатын тілдік бірліктер, оның ішінде тұрақты сөз тіркестер осыған негізгі дәлел болады.

ӘДЕБИЕТ

- [1]. Телия В.Н. Культурно-национальные коннотации фразеологизмов // Славянское языкознание. XI международный съезд славистов. – М., 1993. – 308 б.
- [2]. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. – М.: Наука, 1999. – 98 б.
- [3]. Смағұлова Г. Мағыналас фразеологизмдердің ұлттық мәдени аспектілері. – Алматы: Ғылым, 1998. – 196 б
- [4]. Чой Юн Хи. Внутренняя форма соматических фразеологических единиц русского языка (в сопоставлении с фразеологическими единицами корейского языка): Дис. к. филол. Наук
- [5]. Ю.П.Когай. Фразеологизмы корейского языка, 2014 г
- [6]. Смағұлова Г. Сөздік мағыналас фразеологизмдер, Алматы: 2010ж

COMPARATIVE ANALYSIS OF KOREAN AND KAZAKH LANGUAGE PHYSICAL COMPOSITIONS: SIMILARITIES AND DIFFERENCES

Tyleuzhan A.¹

2nd year master's degree student of
Ablai Khan KazUIR and WL
Almaty, Kazakhstan
E-mail: Aigerim_tleujan@mail.ru

Abstract: This article discusses the basic methods, principles, similarities and differences and uses of the basic method of translating regular expressions from Korean into Kazakh. In order to promote cultural exchange between peoples, it is necessary to recognize the worldview and identity of other nations. In this case, translation plays a key role. It is true that the culture of a nation is recognized by its way of life, mentality, and phraseology is composed of data of national cultural significance.

Keywords: Kazakh, Korean, regular expressions, translation methods, international communication, literary translation, foreign language, phraseology.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ФИЗИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИЙ КОРЕЙСКОГО И КАЗАХСКОГО ЯЗЫКОВ: СРАВНЕНИЯ И РАЗЛИЧИЯ

А.А. Тілеужан¹

¹Специальность: Переводческое дело
магистрант II курса
КазУМОиМЯ им. Абылай хана
e-mail: Aigerim_tleujan@mail.ru

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные методы, принципы, сходства и различия, а также использование основного метода перевода регулярных выражений с корейского на казахский язык. Чтобы способствовать культурному обмену между народами, необходимо признать мировоззрение и самобытность других народов. В этом случае перевод играет ключевую роль. Это правда, что культура нации признается по ее образу жизни, менталитету и фразеологии состоит из данных национального культурного значения.

Ключевые слова: казахский, корейский, регулярные выражения, методы перевода, международное общение, литературный перевод, иностранный язык, фразеология.

CAJTS

Центрально-Азиатский Журнал Переводоведения

Рецензируемый научный журнал открытого доступа, где размещаются научно-практические статьи и обзоры, посвященные вопросам теории и практики перевода, а также истории, методологии и обучения переводу в высших учебных заведениях.

Журнал публикуется два раза в год и является **рецензируемым**. Редакторы планируют публиковать как регулярные, так и тематические/специальные статьи. CAJTS нацелен на быструю и простую публикацию передовых исследований, в том числе статей, результатов исследований/разработок по переводческой деятельности и межкультурной коммуникации, рецензии на книги, посвященные переводческой деятельности и многое другое.

1(3) 2020

ҚАҢТАР-НАУРЫЗ 2020 Ж.
ЯНВАРЬ-МАРТ 2020 Г.
JANUARY-MARCH 2020

Published since January 2018

050022, 200 Muratbayev st, Almaty, Kazakhstan
Central Asian Journal of Translation Studies
www.cajts.ablaikhan.kz